

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio VI. Quæ probatio in causa decimarum requiratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

QUÆSTIO VI.

Quæ Probatio in Cauſa Decimarum requiratur?

SUMMARIUM.

689. Ratio proponendi quæſtionem.
 690. Parochus agens ad decimas ſolum tenetur probare, ſe eſſe loci Parochum, tametſi alius ſit in quaſi poſſeſſione juris decimandi.
 691. Alius Clericus probare debet privilegium, vel inſtitutam, præſcriptionem &c.
 692. Laicus privilegium, ſaltem per poſſeſſionem immemoriam.
 693. Ad hanc probandam ſufficiunt teſtes ſingulares.
 694. Qui probat de certa ſpecie fructuum, non hoc ipſo probat de reliquis.
695. Præſtendens immunitatem probare debet privilegium, vel conſuetudinem, aut præſcriptionem.
 696. Qui eſt in quaſi poſſeſſione immunitatis aut juris decimandi conventus in petitorio oſtendere debet titulum, niſi vel hoc vel illa ipſi debeatur Jure communi.
 697. Aut quaſi poſſeſſio ſit immemorialis, vel tanta, ut inducat præſcriptionem.

689 **T**ametſi ex ijs, quæ tradita habitus ſunt de jure Parochiarum ad decimas, de earum præſcriptione, de laicis in earum quaſi poſſeſſione quandoque manutendis &c. obvium ſit, quid pro cauſæ controverſæ ratione vel actor vel reus probare debeat, aut facili negotio erui inde poſſit. Quia tamen tum diſperſim ac diverſis in locis, tum ſolum incidenter de probationibus actum eſt; idcirco expedit, ea colligi & tanquam in propria ſede ſub uno conſpectu poni.

690 **A**ſſert. I. Parochus, ſive poſſeſſorio ſive petitorio judicio, ſive ad

decimas novalium ſive ad antiquas agat, ad nihil aliud probandum tenetur, quàm ſe eſſe Parochum loci, intra cujus fines fructus decimales proveniunt: quia habet pro ſe fundatam in Jure intentionem, & ſic onus probandi in adverſariū rejicit, ut conſtat ex dictis n. 345. & ſeqq. n. 382. & ſeqq. n. 642. & ſeqq. Idque procedit, tametſi alius ſit in poſſeſſione, & probari ipſi nequeat, quòd vi, clam, vel precario poſſideat: tametſi enim juxta l. circa ff. de Probat. l. Libertis §. ult. ff. de Liber. cauſ. l. vis ejus. C. de Probat. poſſeſſio pro ſe præſumptionem habeat, & ob id onus probandi in adver-

adversarium reiiciat, hoc tamen non procedit, si ipsi possessori resistit aliqua præsumptio, vel ipsa lex, uti post Joan. Andr. Alexand. Alciat. ac communem DD. tradunt Curt. Jun. *consil.* 90. n. 12. Ruin. l. 4. *consil.* 28. n. 9. Gutier. l. 3. *pract.* 9. 19. à n. 9. Menoch. l. 6. *præsumpt.* 69. n. 4. Hart. Pistor. 1. 9. 46. n. 7. & Treütler. *vol.* 2. *disp.* 21. *lib.* 5. *lit.* n. At illi, qui non est loci Parochus, resistit lex, maximè si sit laicus. tenetur ergo, si Parochus agit petitorio, titulum exhibere, saltem præsumptum ex possessione longissimi temporis, si est Clericus; si laicus, ex possessione immemoriali, cum ex minori tempore titulus laici non præsumatur, ut constat ex dictis n. 477. & 480. maximè cum juxta communissimam DD. in laico ne quidem ex immemoriali possessione præsumatur, nisi accedat fama privilegij, ut dixi n. 478.

691 **Affert. II.** Clericus vel Ecclesia, cui Jure communi non competunt decimæ, eas prætendens probare debet vel privilegium, aut investituram à SS. Pontifice concessam; vel incorporationem seu unionem Parochiæ, cui illæ debebantur; vel præscriptionem aut consuetudinem; vel transactionem, compromissum, aut permutationem: unòque ex his modis jus decimandi legitimè sibi fuisse acquisitum. Si ejusdem duntaxat utilitatem seu fructus prætendit, probare tenetur emptionem, aut con-

ductionem &c. Quæ omnia patent ex dictis p. 3. c. 2. De Privilegio & Investitura egi n. 436. & seqq. De Unionem n. 439. De Præscriptione n. 442. & seqq. De Consuetudine n. 431. De Transactione n. 429. & 430. De Compromisso n. 431. De Permutatione n. 432. De Emptione n. 433. & seqq. De Conductione n. 435. & 439. Quomodo autem ista singulatim probentur, non est hujus loci commemorare, eò quòd decimis non sit proprium, sed genericum & commune omni præscriptioni, consuetudini, privilegio &c. utpote quibus pleræque res aliæ & jura obtineri possunt. Illud addidisse sufficiat, cum jus assistat Parocho quoad decimas, & alijs resistat, ut sæpius dictum est, requiri contra eundem probationes plenas, certas, & concludentes, cum apertum sit, jus certum, quod habet, everti non posse per solas conjecturas, præsumptiones, aliàsve probationes non convincentes, quæ stant pro alio.

Affert. III. Si laicus prætendat 692 jus decimandi, probare debet, à SS. Pontifice donatas sibi fuisse decimas aut in feudum concessas, aut si jam est in quasi possessione, ad hoc, ut in ea manuteneatur, ostendere tenetur, eam esse à tempore immemoriali, ita ut de contrario non extet memoria, ut cum communissima DD. tradit Mascard. *vol.* 2. *de Probat. concl.* 484. n. 6. & 8. & fusè ostendi supra à n. 477. ac

n. 452. & seqq. Unde juxta dicta n. 480. compellendus est ad restitutionem, si constat, quòd decimæ post sæpius citatum Concilium Lateran. ad laicos pervenerint, tamen si multis sæculis in earum quasi possessione fuerint; nisi ipsum privilegium Ecclesiæ plenè probare possint. Requiritur item juxta communem DD. de qua Menoch. l.c. n. 6. & ego supra n. 478. ut præter quasi possessionem temporis, de cujus contrario non extet memoria, probet famam privilegij sibi vel antecessoribus concessi: quin etsi ista plenè & concludenter probaret, si tamen aliunde constat de defectu tituli, sive quòd privilegium ipse ejusve antecessores ab Ecclesia non habuerint, restituere tenebitur, ut patet ex dictis n. 479. Idemque dicendum est, si de defectu tituli non quidem apertè constat, præsumptio tamen aliqua specialis adest, quòd titulum non habeat: quia talis præsumptio specialis elideret illam alteram generalem, quam pro se habet ex quasi possessione temporis immemorialis, ut dixi n. 481.

693 Affert. IV. Ad probandam quasi possessionem juris decimandi sufficiunt testes singulares, quorum videlicet unus deponat de uno actu possessorio, v. g. quòd Titius ex hoc fundo collegerit hordeum; alius de alio, v. g. quòd collegerit triticum vel secale &c. Ita cum Baldo, Felin. Specul. Corn. ac

alijs tradunt Gabriel. l. r. tit. de Testib. concl. 2. n. 33. Gaill. l. 2. pract. observ. 66. n. 12. Mynsing. cent. 2. observ. 20. & obser. 100. n. 7. idemque in c. licet ex quadam de Testib. à n. 7. Mascard. de Probat. concl. 484. n. 1. Moneta de Decim. c. 5. n. 79. Licet enim testes singulares non probent, uti constat ex c. Bona mem. 23. de Elect. c. Licet causam de Probat. cit. c. Licet de Testib. l. ob cæm in fin. ff. eod. Hoc tamen non procedit de illis testibus singularibus, qui respectu ejusdem finis concordant; tunc enim plenè probant, etiamsi in tempore & actibus discordent. l. qui sententiam C. de Pænis. Quæ itidem causa est, quòd testes de diversis actibus & temporibus deponentes probant jurisdictionem & servitutem, ut cum communi tradunt ac latè probant Felin. in c. Licet ex quadam de Testib. & Farin. in Prax. crim. 9. 64. à n. 182.

Notandum tamen hîc est, ex eo, quòd quis probet, se fabas v. g. vel rapas, similésve fructus, qui ad decimas minores pertinent, collegisse, non probari, quòd sit in possessione pleni & absoluti juris decimandi, cum sæpe alius decimas minores, alius majores colligat, ut dixi n. 14. & constat ex notissima nostræ Germaniæ praxi. Pari ratione si quis probet, se decimas hactenus collegisse ex frumento, quod *hirsutum* vocant das raupe Getraid / nimirum hordeum & avenam

venam Gersten und Haber / non inde illicò probaverit, se esse in possessione colligendi etiam ex frumento plano dem glatten Getreid / siligine videl. seu tritico, spelta, & fecali, dem Weizen / Fesen / und Roggen: cum nonnunquam decimæ ex posteriorum specierum frugibus debeantur uni, alteri ex priorum, ut patet ex dictis n. 426. Idque sine dubio verum est, si ille agat contra Parochum prætendendo quascunque decimas: cum enim Parocho Jus commune assistat, resistat verò alijs, & his ex præscriptione, transactione, vel privilegio &c. sæpe jus competat ad unam tantum alteramve fructuum speciem vel genus, & quoad illos tantum sint in possessione, necesse est, ut si cunctas prætendant contra Parochum, probent, se esse in possessione omnium: hoc autem non probant, si actus possessorios circa unam tantum alteramve speciem probent. Si verò litiget non cum Parocho, sed cum alio, cui Jus commune pariter resistit, & iste alius possessionem non probet, pronuntiandum absolute pro illo erit quoad omnes fructus, dummodo tertius quispiam nihil possideat, & constet, nullum Parocho jus amplius competere. Ratio est: quia cum possessio quoad omnes fructus decimationi subjectos alicui debeat, & unus tantum eam probet, non est ratio, cur ipsi non assignetur absoluta & plena omnium

fructuum, tametsi eam probet solum quoad aliquos. Ratio limitationis quoad Parochum est: quia si non constat, jus decimandi omnino avulsam esse à Parochia, ejus Rector merito præferendus est extraneo, & mittendus in possessionem eorum fructuum, quorum jus & possessionem extraneus non probat, tametsi iste probet possessionem aliorum fructuum: nam sicut ex eo, quod extraneus jus habet ad aliquos fructus, non sequitur, quod habeat ad omnes; ita nec possessio aliquorum infert possessionem omnium, ut patet ex modò dictis. Si denique uterque ex litigantibus actus aliquos possessorios probat, unus quoad hanc vel has fructuum species, alter quoad alias, clarum est, pronuntiandum esse pro utroque quoad eas, quarum possessionem probaverit.

Assert. V. Si quis Parochianus prætendat exemptionem à decimis, probare plenè debet unum ex modis, quibus illa obtinetur, nimirum vel privilegium, de quo fusè supra à n. 158. vel consuetudinem non solvendi à communitate introductam & 40. annis continuatam, nec ab Ecclesia reprobata, de qua n. 253. & seqq. vel præscriptionem bona fide inchoatam & continuatam 40. annis cum titulo, & sine hoc per tempus immemorabile, de qua n. 288. & seqq. vel transactionem & pactum de non solvendo, de quo n. 307. ac seqq.
Cate-

Cæterum circa consuetudinem & præscriptionem hujus exemptionis diligenter advertenda sunt ea, quæ dixi supra à n. 661. usque ad 665.

696 Afferit. VI. Tametsi is, qui Jure communi à decimis exemptus non est, sit in quasi possessione exemptionis, si tamen in petitorio conveniatur, ostendere debet titulum suæ immunitatis. Idemque est de eo, cui Jure communi jus decimandi non competit: tenetur enim, tametsi sit in quasi possessione hujus juris, si à Parocho in petitorio conveniatur, titulum ostendere. Afferitio manifesta est ex C. *Cum persona* 7. de *Privileg.* ex quo habetur, quòd possessio vel quasi non relevet contra eum, qui suam intentionem fundatam habet de Jure communi, & exemptionis vel privilegij titulum probare teneatur, qui vel hoc vel illam præten- dit, uti notant cum communi DD. Covarr. *Pract.* 99. c. 17. n. 6. §. *Quartò non sic.* Gutier. l. 3. *Pract.* c. 19. à n. 11. Em. Rodriq. *Regul.* 99. tom. 2. g. 63. art. 7. Barbosa in *cit.* c. 7. ac alij, quos allegavi n. 690. Idemque patet ex c. 1. de *Præscript.* in 6. ubi Episcopus, qui in aliena Diocesi decimas possidebat, jubetur præscriptionis, quam prætendebat, titulum allegare & probare. Ratio additur: *cum Jus commune contra ipsum faciat.* Accedit, quòd quasi possessio non relevat ab onere probandi, quando ipsi resistit primævus status natu-

ra, uti post Bartol. Jason. Tiraquell. ac communem DD. loquitur Gutier. l. c. n. 9. atqui primævus status naturæ decimarum resistit quasi possessioni juris decimandi quoad omnes, quibus Jure communi decimæ non debentur, maxime si laici sint. Pariter resistit quasi possessioni exemptionis quoad illos, qui Jure communi obligantur ad eas solvendas.

Locum tamen non habet asser- 697
tio, si possessio est temporis immemorialis, ita ut de contrario non extet memoria, aut tam diuturna, ut inde perficiatur præscriptio, Hinc si alia Ecclesia vel Clericus cum bona fide fuit in quasi possessione juris decimandi cum titulo colorato vel existimato per annos 40. aut per immemorabile tempus, verum titulum edere non tenetur; quia tanto tempore præscripsit juxta dicta n. 442. & 446. Idem dicendum est de immunitate: si enim communitas aliqua per annos 40. non solvit absque gratuita remissione & condonatione decimarum, ad nihil amplius tenetur, tametsi titulum edere nequeat, ut dictum est n. 260. 283. & 565. Par est ratio de privatis: hi enim si cum titulo colorato vel existimato non solverunt decimas per annos 40. aut absque titulo per tempus immemorabile, immunitatem præscripserunt juxta dicta n. 291. & 297. nisi forsan ideo duntaxat non solverunt, quia decimator gratis & ultrò

ultrò remittit: tunc enim præscriptioni locus non foret, ut constat ex dictis n. 549. infra. & n. 663. Si denique laicus colligit decimas per tempus immemoriale, ita ut de contrario non extet memoria, nec per testes nec per scripturam, manutenedus est, tametsi titulum non probet, juxta dicta n. 477. quia ubi adest possessio immemorialis, opus non est allegari titulum, ut post Menochium, Gabrielium, ac

alios latè ostendit Gutier. l. 3. Pract. c. 14. n. 72. Minus tamen tempus, quàm immemoriale, hìc non sufficit, ut patet ex dictis n. 477. 480. & 655. Benè tamen hìc notanda sunt, quæ dixi suprà n. 479. & seqq. ac universim circa hanc præscriptionem & consuetudinem tam colligendi decimas, quàm non solvendi, advertendæ sunt limitationes, quas posui n. 265. 266. 269. 270. & 449.

QUÆSTIO VII.

Quomodo compellendi sint, qui renuunt solvere Decimas?

SUMMARIUM.

698. Ecclesia, etsi jus habeat ad decimas, non tamen propria auctoritate auferre potest nondum separatas.

699. Judex Ecclesiasticus renuentes solvere non tantùm compellere potest.

700. Sed etiam tenetur.

701. Per excommunicationem.

702. Hanc comminando cum præcepto solvendi absque citatione.

703. Et quidem ex officio, & nemine agente.

704. Invocari potest etiam brachium seculare

705. Et compelli morosus debitor ad usuras.

698 Certum est in primis, quod Ecclesia semper jus habeat ad exigendas decimas, quamdiu eas non remittit, aut non præscripsit is, qui debet, ut constat ex dictis n. 541. & seq. Certum est secundò, non posse Parochum per vim & propria auctoritate accipere deci-

mas, tametsi Parochiani injustè eas detineant & solvere differant aut omnino renuant, ut dixi n. 544. & seq. Cùm igitur exigi possint, tametsi tempore, quo solvendæ fuerant, solutæ non sint, nec tamen jus sibi ipsi decimator dicere possit vi vel clam eas arripiendo,

X x quæ-